

Liikenne- ja viestintävaliokunta

Hallituksen esitys eduskunnalle matkustajien ja matkatavaroiden kuljettamisesta meritse vuonna 1974 tehdyn Ateenan yleissopimuksen vuoden 2002 pöytäkirjan hyväksymisestä sekä laeiksi pöytäkirjan lainsäädännön alaan kuuluvien määräysten voimaansaattamisesta sekä merilain ja valmismatkalain muuttamisesta

JOHDANTO

Vireilletulo

Hallituksen esitys eduskunnalle matkustajien ja matkatavaroiden kuljettamisesta meritse vuonna 1974 tehdyn Ateenan yleissopimuksen vuoden 2002 pöytäkirjan hyväksymisestä sekä laeiksi pöytäkirjan lainsäädännön alaan kuuluvien määräysten voimaansaattamisesta sekä merilain ja valmismatkalain muuttamisesta (HE 271/2016 vp): Asia on saapunut liikenne- ja viestintävaliokuntaan mietinnön antamista varten.

Asiantuntijat

Valiokunta on kuullut:

- hallitusneuvos Tiina Ranne, liikenne- ja viestintäministeriö
- lakimies Reetta Timonen, Liikenteen turvallisuusvirasto
- toimitusjohtaja Olof Widén, Suomen Varustamot ry

HALLITUKSEN ESITYS

Esityksessä ehdotetaan, että eduskunta hyväksyisi matkustajien ja matkatavaroiden kuljettamisesta meritse vuonna 1974 tehdyn Ateenan yleissopimuksen vuoden 2002 pöytäkirjan siltä osin kuin se kuuluu Suomen toimivaltaan. Tässä niin sanotussa vuoden 2002 Ateenan yleissopimuksessa määrätään muun muassa matkustajien, matkatavaran ja tavarain kansainvälisissä merikuljetuksissa tarvittavista kuljetusasiakirjoista, rahdinkuljettajan vastuusta ja vakuuttamisvelvollisuudesta sekä toimivaltaisesta tuomioistuimesta. Yleissopimus koskee kansainvälisiä merikuljetuksia. Samalla tähän liittyen ehdotetaan säädettäväksi laki yleissopimuksen lainsäädännön alaan kuuluvien määräysten voimaansaattamisesta ja muutettaviksi merilakia ja valmismatkalakia.

Yleissopimus on jaetun toimivallan sopimus, jonka määräyksistä suurin osa kuuluu Euroopan unionin yksinomaiseen toimivaltaan. Euroopan unioni liittyi yleissopimukseen joulukuussa 2011. Eduskunta hyväksyy yleissopimuksen vain niiltä osin kuin sen määräykset kuuluvat Suomen toimivaltaan. Tähän hallituksen esitykseen sisältyvät lakiehdotukset koskevat jäsenvaltioiden kansalliseen toimivaltaan kuuluvien sopimusmääräysten täytäntöönpanoa.

Valiokunnan mietintö LiVM 1/2017 vp

Yleissopimuksen määräyksillä nostetaan rahdinkuljettajan vastuunrajoja matkustajia kohdanneista vahingoista, säädetään pakollisesta rahdinkuljettajan vakuutuksesta, johon sisältyy myös sotariskivakuutus, sekä vahingonkärsijän suorasta kanneoikeudesta vakuutuksenantajaa kohtaan. Euroopan unionissa yleissopimuksen aineelliset määräykset on pääosin sisällytetty merten matkustajaliikenteen harjoittajan vastuusta onnettomuustapauksessa annettuun Euroopan parlamentin ja neuvoston asetukseen eli niin sanottuun Ateena-asetukseen. Ateena-asetus sisältää lisäksi säännökset liikunta-apuvälineiden korvauksesta, ennakkomaksusta ja tiedottamisesta matkustajille. Ateena-asetusta sovelletaan kansainvälisiin merikuljetuksiin sekä jäsenvaltion sisäisiin merikuljetuksiin aluksilla, jotka kuuluvat A- ja B-luokkiin matkustaja-alusten turvallisuussäännöistä ja -määräyksistä annetun neuvoston direktiivin mukaan. Lisäksi jäsenvaltiot voivat päättää soveltaa asetusta kaikkiin merellä tapahtuviin kotimaanmatkoihin eli myös kuljetuksiin edellä mainitun direktiivin C- ja D-luokan aluksilla. Direktiivissä alukset jaetaan A-, B-, C- ja D-luokkiin sen merialueen mukaisesti, jolla ne saavat liikennöidä. D-luokassa hyväksyttävä aallonkorkeus on pienin ja etäisyys suojapaikkaan sekä rantaviivaan on lyhin. Hyväksyttävä aallonkorkeus ja etäisyydet kasvavat siirryttäessä A-luokkaan. Ateena-asetusta on sovellettu 31 päivästä joulukuuta 2012 alkaen.

Suomessa matkustajien ja matkatavaran kuljetuksesta koskevasta vastuusta säädetään merilaisa. Lainsäädäntö perustuu pitkälti vuoden 1974 Ateenan yleissopimukseen sekä rahdinkuljettajan vastuunrajoitusta koskevien määrien osalta vuonna 1990 hyväksytyyn pöytäkirjaan, vaikka Suomi ei ole yleissopimuksen tai pöytäkirjan osapuoli. Koska Ateena-asetus on Suomessa suoraan sovellettavaa oikeutta, merilakia tulee muuttaa siltä osin kuin se on ristiriidassa Ateena-asetuksen kanssa.

Nykyinen merilaki koskee sekä kansainvälisiä että kotimaan merikuljetuksia. Esityksessä ehdotetaan tämän vuoksi, että Ateena-asetuksen sääntöjä sovellettaisiin myös kotimaan matkustajakuljetuksiin, mukaan lukien merellä tapahtuviin kotimaanmatkoihin C- ja D-luokan sekä I, II ja III-luokan aluksilla. Matkustajien oikeusturvan kannalta on perusteltua syytä säätää jatkossakin yhtenäisestä rahdinkuljettajaa koskevasta vastuusta, riippumatta siitä, onko kuljetus tapahtunut sisävesillä vai merialueilla. Esityksen mukaan vakuutusta koskevat säännökset ulotetaan kosemaan sisävesiliikennettä sekä meriliikenteen C- ja D-luokan aluksia sekä I, II ja III-luokan aluksia. Näiltä aluksilta ei kuitenkaan edellytetä sotariskivakuutusta.

Esityksessä ehdotetaan myös, että merilain mukaista yleistä vastuunrajoitusoikeuden määrää nostettaisiin aluksen matkustajiin kohdistuneista henkilövahingoista vastamaan Ateena-asetuksen mukaista pakollisen vakuutuksen määrää vastaavasti kuin Ruotsi on tehnyt.

Merilakia koskevassa ehdotuksessa otetaan Ateena-asetuksen ja yleissopimuksen lisäksi huomioon matkustajien oikeuksista meri- ja sisävesiliikenteessä annettu Euroopan parlamentin ja neuvoston asetukset. Asetuksessa säädetään matkustajan vähimmäissuojasta. Merilain säännökset kumotaan siltä osin, kuin ne ovat ristiriidassa asetusten kanssa. Lisäksi otetaan huomioon niin sanottu Rooma I-asetus, jonka nojalla ratkaistaan, minkä valtion lakia sopimukseen sovelletaan, kun sillä on liittymiä useampaan valtioon.

Merilaista kumottaisiin myös eräitä vanhentuneita säännöksiä ja toteutettaisiin siten hallitusohjelman tavoitetta sääntelyn sujuvoittamisesta ja purkamisesta.

Valiokunnan mietintö LiVM 1/2017 vp

Yleissopimus tuli kansainvälisesti voimaan 23 päivänä huhtikuuta 2014. Suomen osalta yleissopimus tulee voimaan kolmen kuukauden kuluttua Suomen hyväksymiskirjan tallettamisesta. Esi-tykseen sisältyvät lait on tarkoitettu tulemaan voimaan valtioneuvoston asetuksella säädettävänä ajankohtana samanaikaisesti kuin yleissopimus tulee Suomen osalta voimaan.

VALIOKUNNAN PERUSTELUT

Hallituksen esityksen perusteluista ilmenevistä syistä ja saamansa selvityksen perusteella valiokunta pitää esitystä tarpeellisena ja tarkoituksenmukaisena. Valiokunta puoltaa hallituksen esityksessä tarkoitettujen matkustajien ja matkatavaroiden kuljettamisesta meritse vuonna 1974 tehdyn Ateenan yleissopimuksen vuoden 2002 pöytäkirjan hyväksymistä. Valiokunta puoltaa lakiehdotusten hyväksymistä muuttamattomina.

VALIOKUNNAN PÄÄTÖSEHDOTUS

Liikenne- ja viestintävaliokunnan päätösehdotus:

Eduskunta hyväksyy hallituksen esityksessä HE 271/2016 vp tarkoitetun yleissopimuksen pöytäkirjan siltä osin kuin pöytäkirja kuuluu Suomen toimivaltaan ja annettavaksi hallituksen esityksessä tarkoitetun ilmoituksen.

Eduskunta hyväksyy muuttamattomana hallituksen esitykseen HE 271/2016 vp sisältyvät lakiehdotukset.

Helsingissä 23.2.2017

Asian ratkaisevaan käsittelyyn valiokunnassa ovat ottaneet osaa

puheenjohtaja Ari Jalonen ps
jäsen Jyrki Kasvi vihr
jäsen Jukka Kopra kok
jäsen Susanna Koski kok
jäsen Mats Löfström r
jäsen Eeva-Maria Maijala kesk
jäsen Jani Mäkelä ps
jäsen Markku Pakkanen kesk
jäsen Jari Ronkainen ps
jäsen Katja Taimela sd
jäsen Ari Torniainen kesk
varajäsen Harry Wallin sd

Valiokunnan sihteerinä on toiminut

valiokuntaneuvos Mika Boedeker